

**UCHWAŁA NR XXIV/192/2017
RADY GMINY DĘBNICA KASZUBSKA**

z dnia 30 stycznia 2017 r.

w sprawie przyjęcia „Gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2017-2020”

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2016 r., poz. 446, z późn. zm.), art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2016 r., poz. 930 z późn. zm) oraz art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1390 z późn. zm.) **uchwała się, co następuje:**

§ 1. Przyjmuje się „Gminny program przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2017-2020”, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Dębica Kaszubska.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Krzysztof Badowski

Załącznik do Uchwały Nr XXIV/192/2017
Rady Gminy Dębica Kaszubska
z dnia 30 stycznia 2017 r.

**GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY
W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE
NA LATA 2017–2020**

STYCZEŃ 2017

WSTĘP

Wokół przemocy narosło wiele mitów. Jednym z nich jest przekonanie, że jest to zjawisko marginalne, występujące wyłącznie w patologicznych środowiskach. Tymczasem według danych statystycznych przemoc w rodzinie jest zjawiskiem powszechnym i stanowi poważny problem społeczny. Znęcanie się nad rodziną jest najczęściej popełnianym przestępstwem w Polsce, zaraz po przestępstwach przeciwko mieniu i życiu.

Przemoc ze strony najbliższej osoby jest doświadczeniem traumatycznym, okaleczającym psychikę. Przemoc w rodzinie przybiera różne formy: od przemocy fizycznej, przez przemoc psychiczną i seksualną, po przemoc ekonomiczną. Przemoc w rodzinie rzadko jest incydem jednorazowym. Zazwyczaj ma ona charakter długotrwały i cykliczny. Definicja przemocy zawiera cztery podstawowe kryteria, na podstawie których, najczęściej rozpoznaje się przemoc w rodzinie są to:

1. **Intencjonalność** – jest zamierzonym działaniem ukierunkowanym na ofiarę i ma na celu kontrolowanie jej i podporządkowanie; zmierza do osiągnięcia jakiegoś celu,
2. **Dysproporcja sił** – brak równowagi sił w rodzinie – jedna osoba jest zdecydowanie silniejsza od pozostałych osób i mając tego świadomość wykorzystuje swoją przewagę;
3. **Naruszanie godności i praw** – osoba stosująca przemoc narusza godność innych osób, poprzez np. poniżanie, wyśmiewanie, ośmieszanie,
4. **Powodowanie cierpienia i szkód** – sprawca naraża zdrowie i życie ofiary na poważne szkody doświadczenie bólu i cierpienia sprawia, że ofiara ma mniejszą zdolność do samoobrony.

Wyróżnia się następujące rodzaje przemocy:

Przemoc fizyczna – każde agresywne zachowanie skierowane przeciwko ciału ofiary, mogące prowadzić do bólu oraz fizycznych obrażeń (m.in. popychanie, obezwładnienia, szarpanie, policzkowanie, uderzanie pięścią, kopanie, duszenie, rzucanie przedmiotami, użycie broni).

Przemoc psychiczna – agresywne zachowania które mają na ogół charakter poniżający lub budzący poczucie zagrożenia i wywołują emocjonalny ból i cierpienie (m.in. wyśmiewanie, wyzywanie, krytyka, groźby, kontrolowanie i ograniczenie kontaktu z innymi osobami).

Przemoc ekonomiczna – uniemożliwianie dostępu do rodzinnych dostępow finansowych, okradanie, zaciąganie kredytów i zmuszanie do zaciągania pożyczek wbrew woli współmałżonka (m. in. Odbieranie zarabianych pieniędzy, niezaspokajanie materialnych potrzeb rodziny, uniemożliwianie podjęcia pracy).

Przemoc seksualna - wymuszanie pożycia seksualnego lub nieakceptowanych i niechcianych praktyk seksualnych. Przemoc seksualna jest często przez ofiary molestowania ukrywana, co w znacznym stopniu utrudnia im udzielanie pomocy.

Zaniedbania - ciągle niezaspokajanie podstawowych potrzeb fizycznych i emocjonalnych.

Rodzaje przemocy: fizyczna, psychiczna, ekonomiczna i seksualna mogą się przenikać, ale każda może też występować osobno. Osoby dotknięte przemocą w rodzinie często doświadczają kilku jej form jednocześnie, przemoc w rodzinie najczęściej nie jest jednorazowym zdarzeniem. Zazwyczaj, jeżeli ktoś raz zastosował przemoc wobec bliskich osób, może zastosować ją po raz kolejny. Osoby zajmujące się zawodowo przemocą w rodzinie obserwują, że przemoc powtarza się w charakterystycznym schemacie zwanym cyklem przemocy.

Przemoc jest przestępstwem. W zależności od tego, czy przemoc ma charakter jednorazowy, czy się powtarza, jest ścigana z różnych artykułów Kodeksu karnego. Jeżeli przemoc ma charakter ciągły, zostanie zakwalifikowana jako przestępstwo znęcania się nad rodziną z art. 207 Kodeksu karnego (Dz. U. z 1997 r. Nr 88, poz. 553 z późn. zm.).

Artykuł 207 Kodeksu karnego stanowi:

„§1. Kto znęca się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub inną osobą pozostającą w stałym lub przemijającym stosunku zależności od sprawcy albo nad małoletnim lub osoba nieporadną ze względu na jej stan psychiczny i fizyczny, podlega karze pozbawienia wolności od 3 miesięcy do 5 lat.

§2. Jeżeli czyn określony w §1 połączony jest ze stosowaniem szczególnego okrucieństwa, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od roku do 10 lat.

§3. Jeżeli następstwem czynu określonego w §1 lub 2 jest targnięcie się pokrzywdzonego na własne życie, sprawca podlega karze pozbawienia wolności od 2 do 12 lat”.

Przemoc w rodzinie ma tragiczne konsekwencje. Prowadzi nie tylko do uszkodzeń ciała ofiary, ale także do zaburzeń emocjonalnych oraz zaburzeń w sposobie, w jaki postrzega ona sama siebie, sprawcę oraz innych ludzi. Narastanie zjawiska przemocy w rodzinie wymaga niezwłocznego podjęcia działań zawartych w niniejszym Programie.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Dębica Kaszubska, zwany dalej „ Programem”, ma charakter długofalowy. Działania Programu obejmują lata 2017–2020. W miarę potrzeb i sytuacji społecznej zadania Programu mogą ulegać zmianom i udoskonaleniom.

ANALIZA PROBLEMÓW SPOŁECZNYCH NA TERENIE GMINY DĘBNICA KASZUBSKA

W celu właściwego zaplanowania podejmowanych działań niezbędne jest dokonanie analizy problemów społecznych w gminie z uwzględnieniem problemu przemocy w rodzinie:

- Na dzień 31 grudnia 2016 r. Gmina Dębica Kaszubska liczyła 9518 mieszkańców.
- Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych z Powiatowym Urzędzie Pracy w Słupsku wynosiła 684 osób, w tym 353 kobiety, z czego 115 osób posiadało prawo do zasiłku dla bezrobotnych, w tym 59 kobiet.
- Z danych Ośrodka Pomocy Społecznej wynika, że w 2016 r. udzielono pomocy i wsparcia w ramach pomocy społecznej 690 rodzinom (liczba osób w rodzinie 1688), co stanowi 18.% mieszkańców Gminy Z tytułu występującej przemocy w rodzinie udzielono wsparcia finansowego 10 rodzinom.
- Z danych Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wynika, że w 2016 r. było 35 zgłoszeń osób i wobec 31 osób podjęto działania skierowania na leczenie odwykowe oraz wobec 24 osób komisja wystąpiła o sąd z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego.
- Ze statystyk policyjnych wynika, że na terenie Gminy w roku 2016 przeprowadzonych zostało 84 interwencji domowych oraz. założono 23 „Niebieskich Kart”.

Ofiarami przemocy były najczęściej kobiety i dzieci.

Sprawcami byli mężczyźni, w większości przypadków uzależnieni od alkoholu.

Trudno jest w sposób jednoznaczny określić wielkość zjawiska przemocy na terenie gminy w związku z występowaniem przemocy ukrytej, czyli toczącej się w rodzinie ale nieujętej w statystykach z powodu braku wiedzy na temat jej występowania.

CEL GŁÓWNY PROGRAMU

Zmniejszenie skali zjawiska przemocy oraz tworzenie jednolitego, profesjonalnego systemu interwencji i wsparcia dla osób zagrożonych bądź uwikłanych w przemoc oraz ochrony ofiar przemocy.

Cele szczegółowe programu

- 1) Zmniejszenie skali zjawiska przemocy oraz tworzenie jednolitego, profesjonalnego systemu interwencji i wsparcia dla osób zagrożonych bądź uwikłanych w przemoc oraz ochrony ofiar przemocy z Gminy Dębica Kaszubska.
- 2) Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.
- 3) Zwiększenie pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie poprzez szybkie i skuteczne podejmowanie działań zmierzających do zapewnienia bezpieczeństwa oraz zatrzymania przemocy w rodzinie.

Założenia Programu

Realizacja celów Programu zakłada:

- 1) uwrażliwienie społeczności lokalnej na problem przemocy w rodzinie,
- 2) promowanie modelu rodziny wolnego od przemocy,
- 3) edukację dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie przemocy w rodzinie,
- 4) działania interdyscyplinarne w zakresie przeciwdziałania przemocy.

Program jest spójny z Programami:

- 1) Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2020
- 2) Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Dębica Kaszubska do roku 2020,
- 3) Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2017.

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- 1) ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. , poz. 1390 z późn. zm.),
- 2) ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2016 r. poz. 930 z późn. zm.),
- 3) ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 1982 r. Nr 147, poz. 1231 z późn. zm.).

Zasoby Gminy Dębica Kaszubska w zakresie realizacji Programu:

- 1) Zasoby ludzkie – specjaliści z różnych dziedzin.
- 2) Zasoby instytucjonalne – instytucje i organizacje zajmujące się problemem przemocy w rodzinie oraz instytucje i organizacje pełniące funkcję wspierającą:
 - ośrodek pomocy społecznej,
 - posterunek policji,
 - gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych,
 - placówki oświatowo-wychowawcze,
 - zakłady opieki zdrowotnej,
 - organizacje pozarządowe,
 - parafie,

Czynniki gwarantujące właściwą realizację Programu:

- 1) poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym,
- 2) dobra znajomość środowiska przez pracowników socjalnych,
- 3) dobra współpraca służb i instytucji na terenie gminy oraz poza nią,
- 4) otwartość i chęć współpracy specjalistów,
- 5) silne więzi rodzinne,
- 6) chęć zmiany i wyjścia z kryzysu.

Zagrożenia w realizacji zadań:

- 1) stereotypy panujące w środowisku na temat przemocy w rodzinie,
- 2) bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych w rodzinie,
- 3) brak współpracy rodziny w zakresie przewyciężania kryzysów,
- 4) problem uzależnienia od alkoholu w rodzinach,
- 5) ubóstwo,
- 6) brak infrastruktury socjalnej w gminie (brak ośrodka wsparcia interwencji kryzysowej , brak mieszkań chronionych, niewystarczająca ilość mieszkań socjalnych),
- 7) brak lub zbyt mała współpraca interdyscyplinarna,
- 8) brak motywacji ekonomicznej dla członków zespołu interdyscyplinarnego.

REALIZACJA CELÓW PROGRAMU

CEL 1 Zmniejszenie skali zjawiska przemocy oraz tworzenie jednolitego, profesjonalnego systemu interwencji i wsparcia dla osób zagrożonych bądź uwikłanych w przemoc oraz ochrony ofiar przemocy z Gminy Dębница Kaszubska.

Działania:

1. Określenie w drodze uchwały trybu powoływania i odwoływania członków zespołu interdyscyplinarnego oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania.

Podmiot realizujący działanie:

- Rada Gminy

Wskaźnik: Czy została przyjęta uchwała przez RG.

2. Powołanie Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego.

Podmioty realizujące działanie:

- Wójt Gminy,

Wskaźnik: Czy został powołany ZI w gminie.

3. Współpraca w ramach zespołu interdyscyplinarnego poprzez:

- diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie,
- opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach,
- rozpowszechnianie informacji o instytucjach oraz możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym,
- monitorowanie sytuacji rodzin dotkniętych przemocą,
- dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań,
- podejmowanie działań prewencyjnych w środowiskach zagrożonych przemocą,
- inicjowanie interwencji w środowiskach dotkniętych przemocą,
- udział w działaniach edukacyjno-informacyjnych.

Podmioty realizujące działania:

- pracownicy socjalni,
- przedstawiciele oświaty,
- przedstawiciele policji,
- kuratorzy sądowi,
- przedstawiciele Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- przedstawiciele ochrony zdrowia,
- przedstawiciele organizacji pozarządowych,

Wskaźnik: czy została przeprowadzona diagnoza w gminie, liczba posiedzeń ZI i grup roboczych, liczba osób objętych pomocą ZI,

4. Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie przemocy poprzez:

- propagowanie skutecznych sposobów powstrzymywania przemocy,
- obalanie mitów na temat przemocy,
- szkolenia na temat przemocy,
- prowadzenie kampanii zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży w zakresie ograniczenia oglądania przemocy w telewizji, grach komputerowych,
- wspieranie różnych form spędzania wolnego czasu promujące zachowania nieagresywne,
- organizowanie spotkań edukacyjnych dla mieszkańców, np. w świetlicach wiejskich,
- dystrybucja ulotek i informacji na temat przemocy i jej skutków,
- organizowanie konkursów, np. plastycznych, wśród dzieci i młodzieży w zakresie zapobiegania przemocy.

Podmioty realizujące działania:

- placówki oświatowo-wychowawcze,
- gminny ośrodek kultury,
- świetlice środowiskowe,
- ośrodek pomocy społecznej,
- gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych,
- zespół interdyscyplinarny.

Wskaźniki: liczba kampanii edukacyjnych, liczba spotkań edukacyjnych, liczba konkursów.

CEL 2 Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie

Działania:

1. Stosowanie procedury „Niebieskie Karty” przez uprawnione podmioty.

Podmioty realizujące działanie:

- przedstawiciele policji,
- pracownicy socjalni,
- przedstawiciele gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych,
- przedstawiciele ochrony zdrowia lub oświaty

Wskaźnik: liczba rodzin objętych procedurą „Niebieskie Karty”.

2. Izolowanie sprawców od ofiar.

Podmioty realizujące działanie:

- przedstawiciele policji,

- pracownicy socjalni,
- kuratorzy sądowi,
- przedstawiciele ochrony zdrowia,

Wskaźnik: liczba izolowanych sprawców

3. Udzielanie informacji sprawcom przemocy na temat programów korekcyjno-edukacyjnych.

Podmioty realizujące działanie:

- przedstawiciele policji,
- pracownicy socjalni,
- kuratorzy sądowi,
- przedstawiciele ochrony zdrowia,
- gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych,

4. Przeprowadzanie rozmów z osobami nadużywającymi alkoholu, stosującymi przemoc.

Podmioty realizujące działanie:

- przedstawiciele policji,
- pracownicy socjalni,
- kuratorzy sądowi,
- przedstawiciele ochrony zdrowia,
- gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych,

Wskaźnik: liczba udzielonych informacji, przeprowadzonych rozmów.

5. Kierowanie wniosków do Sądu Rejonowego w Słupsku o obowiązek podjęcia leczenia odwykowego w związku z nadużywaniem alkoholu.

Podmioty realizujące działanie:

- przedstawiciele policji,
- pracownicy socjalni,
- kuratorzy sądowi,
- przedstawiciele ochrony zdrowia,
- gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych,

Wskaźnik: liczba wniosków

CEL 3 Zwiększenie pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie poprzez szybkie i skuteczne podejmowanie działań zmierzających do zapewnienia bezpieczeństwa oraz zatrzymania przemocy w rodzinie.

Działania:

1. Prowadzenie punktu informacyjnego:

- udzielanie informacji dotyczącej bezpiecznego schronienia osobom dotkniętym przemocą w ośrodkach interwencji kryzysowej i w specjalistycznych ośrodkach wsparcia,
- udzielanie informacji na temat pozyskania zaświadczenia lekarskiego,
- udzielanie informacji na temat praw osób będących ofiarami przemocy,
- udzielanie informacji sprawcom przemocy na temat programów korekcyjno-edukacyjnych,
- rozpowszechnianie telefonu zaufania „Niebieska Linia”, „Pomarańczowa Linia”,

Podmioty realizujące działania:

- ośrodek pomocy społecznej,
- zespół interdyscyplinarny.
- gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych,
- policja,

Wskaźnik: liczba osób korzystających z wsparcia w punkcie informacyjnym.

2. Prowadzenie działań interwencyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy:

- podejmowanie działań interwencyjnych w oparciu o procedurę „Niebieskiej Karty”,
- przekazywanie informacji o podejmowanych działaniach przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego.

Podmioty realizujące działania:

- policja,
- ośrodek pomocy społecznej,
- zespół interdyscyplinarny,
- gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych,
- przedstawiciele oświaty,
- przedstawiciele ochrony zdrowia.

Wskaźnik: liczba podejmowanych działań.

3. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.

Podmioty realizujące działanie:

- ośrodek pomocy społecznej,
- policja,
- zespół interdyscyplinarny,
- gminna komisja rozwiązywania problemów alkoholowych,

Wskaźnik: liczba osób korzystających z ofert placówek wspierających.

MONITOROWANIE

Monitorowanie realizacji Programu odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Sprawozdania z realizacji Programu podmioty składają do dnia 31 stycznia każdego roku do Ośrodka Pomocy Społecznej w Dębnicy Kaszubskiej.

SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Ośrodek Pomocy Społecznej w Dębnicy Kaszubskiej do dnia 31 marca każdego roku przedłoży Radzie Gminy Dębica Kaszubska sprawozdanie z realizacji Programu.

FINANSOWANIE PROGRAMU

Program będzie finansowany ze środków budżetu Gminy Dębica Kaszubska, dotacji oraz ze środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

Uzasadnienie

Podjęcie uchwały w sprawie przyjęcia „Gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie na lata 2017-2020” jest konieczne, ponieważ ustawa z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1390 z późn. zm.) nakłada na gminę obowiązek tworzenia gminnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie w tym:

1. Opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.
2. Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przemocy w rodzinie w szczególności poprzez edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.
3. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.
4. Tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

W związku z powyższym przedkładam do Rady Gminy w Dębnicy Kaszubskiej projekt Uchwały.

Wykazanie skutków finansowych i źródeł finansowania w 2017 r.:

Łącznie - 2.000 zł. (Załącznik nr 1 do projektu planu finansowego na rok 2017 Dział 852-POMOC SPOŁECZNA, rozdział 85205 – Zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie).